

Előfizetési árak:

Fél évre . . . 90 Leu
Negyed évre . . . 45 Leu
Egy óra . . . 15 Leu
Hirdetés — Nyiltér
díjszabás szerint.

SZÉKELY UJSÁG

egyesülve a SZÉKELY HIRLAP-pal.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP REGGEL.

A
SZÉKELY UJSÁGOT
néhai Molnár Emil,
a
SZÉKELY HIRLAPOT
Bíró Lajos alapította.

Felelős szerkesztő és kiadó:

Kovács J. István

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

KOVÁCS-HIRLAPIRODA, Str. Horia, Cloacă și Crișan
(volt Gábor Áron-utca) 1. szám.

Főszerkesztő:

Dr. I. Diénes Ödön

Történelmi dátumok.

A történelmi dátumok számontartása bizonyágtétel arról a kegyeletről, mellyel a mult nagy megmozdulásai iránt viseltetünk. Tudjuk jól, hogy a feljegyzett nagy történések nyomot hagytak a nemzetek s talán az egész emberiség életében s ezek a nyomok az örök fejlődés útján a további haladásnak mintegy irányt is mutatnak.

A mult följegyzett napjaival szemben az a kötelességünk, amit az ó-testamentom egyik prófétája így szab meg: „Gondoljátok meg szívetekben e naptól fogva az elmúltakat!”

Jövendőt megépítő tanulsággal csak a figyelemmel vizsgált mult szolgálhat nekünk s ezeket a súlyos tanulságokat éppen a történelem feljegyzett nevezetes napjai közvetítik. Azok a följegyzett napok, kivált, ha érezhetőbben folytak be valamely nemzet sorsának alakulásába, a köztudatban ünnepekké válnak, gyakorolt hatásuk természete szerint vagy a dicsőség vagy a gyász emlék-ünnepeivé.

A magyarság történetében egy ilyen nevezetes nap: március 15. A sajtó felszabadulásának ünnepe, melyen az egész magyarság ünnepi áhitattal emlékezik.

A köztudat ehhez a naphoz egy egész nagy, heroikus küzdelem emlékeit fűzi. Pedig ennek a napnak egyetlen tényleges vívmánya a sajtószabadság. Annak a nagyszerű és dicsőséges, de később az elbukás gyászába fojtott ön-

védelmi harcnak, amit az 1848-adik és 1849-edik év jelöl, nem március 15 a kiindulási pontja. Az a pont 1848. december 2. Az a nap, melyen az agyalágyult vén császár trónjára gyereklővel ültetett Ferenc József egyetlen tollvonással eltörölte a magyar alkotmányt s a magyar nemzetet kirekesztette az önálló nemzetek sorából.

Március 15-ödike a gondolatot, a szót tette csupán szabaddá. Nemcsak elvben, de tényleg is. A budai börtönből a tömeglelkésedés által kiszabadított Táncsics Mihály, a szabad szó mártirja, a legtermészetesebb, egyetemes emberi jog diadalát és erejét reprezentálja.

Tévednek tehát azok is, akik március 15-ikének napjához az eredmények egész tömegét fűzik és azok is, akik e nap ünneplésében kizárólagos faji demonstrációt látnak.

Az elfogulatlan történelem mérlegelése minden történést a maga kellő jelentőségére szállít és nem türi a megállapítások tulzásait.

Március 15-ike így nemhogy vesztene jelentőségéből, de azzal, hogy a világtörténelem nagy frontjának egy darabján egyetemes emberi jogot szabadít fel és emel diadalra, belekapcsolódik az örök emberi haladásba. Nemcsak magyar, de emberi ünneppé magasztosul.

És akármicsoda nézőpontból is mérlegeljük, életre kiható nagy tanul-

ságokkal szolgál. Emberi öntudatunkba mélyül az a hatalmas igazság, hogy jogot elnyomni, örök emberi érdekekkel lekiismeretlenül visszaélni, Istentől nyert szabadságokat fojtogatni vég nélkül nem lehet. És szinte fölemel ennek a napnak az a nagytanulsága, hogy az öntudatra ébredt milliók fölébredt és megszólaló lelkiismerete leghatalmasabb biztosítéka a rendnek, a közélet tisztaságának, a jogtiszteletnek, a közszabadságoknak, az egyetemes emberi boldogulásnak.

„Gondoljátok meg szívetekben e naptól fogva az elmúltakat!”

Gondoljunk e nagy napra vissza emberi hálával, ünnepi kegyelettel! (F.)

= A kölcsön. Végre sikerült. Hétfőn délelőtt a kölcsönszerződést Párisban megkötötték. A kölcsön összege 50 millió dollár. A kölcsönrel kapcsolatosan Ófelsége Burleanut a Banca Națională eléről elmozdította és helyébe Cons. Angelescu volt államtitkárt nevezte ki a Jegybank kormányzójává. Pertinax, az ismert politikai cikkíró, az Echo de Parisban a kibocsátandó román kölcsönrel foglalkozva azt írja, hogy Románia pénzügyi viszonyai még mindig nem konszolidálódtak. A kölcsön aligha biztosítja a tartós nyugalmat a román pénzügyek terén, mert bár a mezőgazdasági befektetések és vasúti építkezések célzatát hangoztatják román részről a kölcsönrel kapcsolatban, valójában ezen összeg is elmerül az állami költségvetés tengerében. Az Echo de Paris különben kormányváltást jósol márc. 15-ike után. Presan tábornok jönne a személyiségek kormányával.

□□ A RÉGI KÉZDIVÁSÁRHELY. □□

Karcolatok a közelet elhunyt munkásairól.

Írta: VAJNA KÁROLY.

IV.

(5) Szabó Dániel.

Egyike a régi Kézdivásárhely emlékezésére legméltóbb alakjainak. Intelligens fő, hajlíthatatlan akarat, kiváló kötelességteljesítés, a haza szent földjének önfeláldozó szeretete a legkiemelkedőbb vonásai jellemének.

Nagyenyeden a reformátusok nagymultu Bethlen-kollégiumában végezte tanulmányait.

Ügyvédi oklevéllel jött haza szülővárosába, amelynek közönsége akaratára már 1836-ben közhivatalt vállalt. A város ügyvédje (tisztí ügyésze) lett. Két év múlva, 1838-ban a közbizalom a városi főjegyzői székbe ültette s egyhuzamban tíz évig (1848 végéig) e fontos állásban szolgálta közmegelegedésre a város és polgárságának ügyeit.

A szabadságharc idejében honvéd százados-hadbíró volt, majd országgyűlési képviselő s mint ilyen tett hazájának hazafias szolgálatait.

A szabadságharcra következett szomorú korszakban nem vállalt közhivatalt. Visszavonultan élt szép számu családjának. 1861-ben azonban mégis engedett polgártársai kérésének s elvállalta a főbírói (polgármesteri) széket, amelyet három éven át (1861-től 1863-ig) igazi hazafias felfogással töltött be.

Ennek a hazafias magatartásának 1863 októberében áldozata lett. A magyar gondolkodásnak kifejezést adni ebben az időben bűn volt. Szabó Dániel a szabadságharc idején is hazája szabadságáért küzdött. Sógora volt ágyuöntő Turóczi Mózesnek. Együtt lelkesítették polgártársaikat a megtámadott haza védelmére s ebben a tekintetben Fábián Dániellel, a Kaszinó elnökével együtt döntő befolyást gyakoroltak polgártársaik önfeláldozó lelkesedésének fölguyítására. S mikor a szabadságharc küzdelmeinek s mindenek vége szakadt s az osztrák rémuralom ráfeküdt mindenre, ami a szenvedések örösi viharai között is magyar maradt, hogy eltörölje a föld színéről: Szabó Dániel akkor is hajlíthatatlan maradt jellemében, lelkében, székelységében.

Ahogy 1861-ben átvette a főbírói pálcát, szeretett volna mindent visszaállítani a régi magyar világ szerinti állapotába.

Legelőbb a kaszinóra gondolt, amelyet a szabadságharc szomorú befejezése utáni

elnyomások elején bezártak. S ha Szász Károly, aki 1854-1857. években Kézdivásárhely nagyhírű ref. papja volt, a saját lakásában fenntartotta is, annyiban, hogy a könyvtár megmaradt s részben a saját könyveit időnként rendelkezésre bocsátotta a nőknek s főleg az ifjuságnak, de egyesületi életéről egyáltalán nem lehetett szó. Szabó Dániel tette az első lépést 1861 február hónapjában a Kaszinó életrehívására, felhasználva azt a nem nagy mértékű engedékenyebb szellemet, amely a Nagyszébenben székelő Gubernium részéről jelentkezett némely dolgokban. Összehívta a régi kaszinói tagokat, előbb egy értekezletre, majd ennek határozatából közgyűlésre s itt kimondták a Kaszinó megnyitását, megalakították a Kaszinó tisztikarát, elnökké természetesen Szabó Dánielt választották. Az ő tapintatos vezetése alatt a Kaszinóban élénk egyesületi élet fejlődött ki. Bizonyára innen indult ki a Szent István király névünnepe megünneplésének gondolata is. Pompásan kivilágították 1861 aug. 20-ának előestéjén a város piacát s főbb utcákat és zenés körmenettel járták be a várost.

Másnap felekezeti különbség nélkül isteni tiszteletre gyűltek össze a templomokban. Mindenki boldog volt, hogy oly hosszú idő után végre imát küldhetett a hazáért a Mindenhatóhoz.

A következő 1862-ik évben még fényesebben, lelkesebben ünnepelt a város.

Mit beszélnek Kézdivásárhely város épületei?

— Dr. Török Andor felolvasása a Kath Otthonban, 3). február 11-én. —

1811-ben Br. Purcell János ezredes felterjesztésére a kormány tervbe vette egy székely katonai nevelő intézet felállítását részint azért, hogy a hadsereg számára képzett altiszteket és tiszteket neveljen, részint a határőrségbeli székelység elnémetesítése céljából. A székelység között indított széleskörű gyűjtésből, a város által adott telken, az akkor u. n. „pityókás-kert” helyén 1819-ben kezdték el építeni és 1823-ban fejezték be. Az iskola 115 tanulóra volt berendezve, 5 osztályból állott, innen kerültek ki az altisztek és a ki tovább is akart tanulni, az a tisztképzőbe került. A tanítás legnagyobb részben német nyelven folyt. Gazdasági oktatást is adtak és a székelyföldi méhészet és gyümölcstermelés innen terjedt el, — mint a hogyan a határőrpáncsnokság honosította meg évtizedekkel az iskola előtt itt a burgonya termelést, a mi nálunk addig ismeretlen volt.

Az iskola megteremtője, a derék és érdemes Br. Purcell ezredes itt halt meg és a ref temetőnek katolikus részében van eltemetve.

1842-ben egy francia ur, August de Gerando, bejárta Erdélyt és vásárhelyi katonai iskolát is meglátogatván, ezt írja róla:

„Az iskola jól van vezetve és feltalálni benne a rendnek és szabályosságnak ama bélyegét, mely minden ország katonai iskoláira jellemző. A növendékek fegyverei, kis kardok és könnyű karabélyok, a folyosók falain függenek. Tiszta és levegős tanteremben át vezettek minket a könyvtárba, mely magyar és német művekből áll. Történelmet, földrajzot, mennyiségtant, rajzot tanítanak benne, egyszóval minden tudományt, a mi egy katonatisztnek szükséges. Magától értetődik, hogy a vívásról és tornáról nem feledkeznek meg; de csodálatos dolog, hogy egy olyan országban, a hol az egész világ latinul beszél, ezt a nyelvet nem tanítják. A tanítás magyar, vagy német nyelven történik. Ezt az utóbbi nyelvet épp úgy kultiválják, mint a hazait, a gyermekeket kényszerítik ezt megtanulni, bármennyire is irtóznak tőle.

A mint ismét kiléptünk az iskolából, a tanulókat az ajtó előtt csatasorba fellállítva

Ekkor azonban feljuttatták a Nagyszébenben székely császári Guberniumhoz.

Éles hangú, szigorú dorgálást kapott a Gubernátortól Szabó Dániel főbíró a „kormányellenes” cselekedetért. Szent István napját azonban 1863-ban ismét csak hasonló lelkesedéssel ünnepelte a lakosság. És Crenneville gubernátor 1863 okt. 18-án kelt rendeletével mindenekelt Szabó Dániel főbíró bűnéül tudván be, őt állásától fölmentette. Szabó Dániel tehát hajthatatlan hazafiságának áldozata lett.

Visszavonult a közélettől teljesen és családjának, gyermekei nevelésének szentelte életét.

Gyermekei: Amália (Jancsó Mózes ref egyh. főgondnok felesége), Dénes, városi gazdatanácsos, Gyula kir. adófőpénztáros, Lajos birtokos, Albert, okl. gyógyszerész, a Székely Hírlap, majd a Székelyföld c. hírlapok áldozatkész kiadója és Dániel ügyvéd, lapszerkesztő, isk. széki elnök, valamennyien elhaltak. Fiai közül csupán Gyula alkotott családot alcsernátoni Cseh Karolinával, akiktől származott Szabó Dánielnek ma is élő két unokája: Szabó Teréz (Tóth Balázs bankigazgató felesége) és Szabó Ödön, aki a világháborúban az orosz fronton küzdött 2 1/2 évig, majd fogoly volt Szibériában 5 évig. Utóbbi van hivatva fenntartani jövőre a derék, ősi székely nemes családot.

találtuk. Szentpály ezredes parancsára, ki nekünk az intézetet meg akarta mutatni, két oszlopra oszlottak mindannyian egy-egy lándzsával felfegyverkezve. A két sereg egymás ellen vonult, támadtak, feloszlottak, gyülekeztek, ismét támadtak és ismét gyülekeztek nagy szabadsággal. Ezt a torna gyakorlatot, melynek célja a tanulókat ügyessé és serényné tenni, sokáig és ezer változatban ismételték.”

A tudós ázsiai utazó, Kőrösi Csoma Sándor Indiából az angol kormány útján küldött ennek az iskolának 100 aranyat alapítványul. Ez a pénz ma is meg van és most a sepsiszentgyörgyi Székely Mikó-Kollegium használja.

Az 1848-iki szabadságharcban az intézet összes tanárai és növendékei csatlakoztak a honvédsereghez; a még gyermekkorban levők Bem tábornok itt időzése alatt a piacon kivonulva ünnepelték a csaták nagy hőseit és egy kis, az ő számukra külön öntött ágyucskából diszlovést is adtak tiszteletére. Ez a kis ágyu most a Székely Nemzeti Muzeumban van. Az oroszoknak 1849 július végén Kézdivásárhelyre történt bevonulásakor az iskola megszűnt és soha többé nem nyílt meg.

Az iskola sok jeles férfit nevelt a székelységnek. A szabadságharcban nagy tömeg onnan kikerült kiváló tisztünk harcolt, közöttük Gaál Sándor ezredes, Kiss Sándor, Szabó Nándor alezredek, Tuzson János őrnagy, többen később, 1867 után tábornokok lettek, mint Gabriányi József, Benkő Rezső, Gráf József, Hild Gyula, Török József. Nem csoda, hogy a szabadságharc elbukása után a dühös osztrák abszolutizmus a székely határőrzet eltorlított, vagyonukat, a csiki nagy erdőbirtokokat s a katonai épületeket, ezek között a vásárhelyi katonai iskolát is elkobozta. A Bach-korszakban a város is, a széki kerelmezte az iskola újbóli megnyitását, de hasztalan. A kiegyezés után 1868-ban az épületek Háromszék közönségének visszaadattak s ma is Háromszék megye tanulmányi alapjának tulajdonai. Mikor az 1890-es években a magyar kormány egy székelyföldi honvéddapród iskolát állított fel, komolyan szóba jött, hogy az 1849-ben megszűnt katonai iskola folytatásul itt, Kézdivásárhelyen állíttassék fel a hadapród-iskola, de azután mégis Marosvásárhely kapta azt meg.

1834 előtt a piac nem volt olyan szabad tér, mint ma, mert az említett ezred vártaháza kívül két hosszú sor fabódé húzódott rajta végig, melyekben az iparosok árulták áruikat és itt volt a „Kaloda” is, melybe a kihágásért elfogottakat, meg az erkölcsstelen nőtsemélyeket egy rácsos ketrecbe zárva közszemlére tették és melyet a néphumor „kalická”-nak nevezett. Éppen ez a zsufoltsága a piacnak volt az oka, hogy 1834-ben egy rettenetes tűzvész az egész várost a mai piaci Tóth Ede és Koncz-féle házak vonalától délre elhamvasztotta, mivel a piac egyik oldaláról átkapott a tűz a piac közepén levő faépületekbe és ezektől a piac tulsó oldalára. A dühöngő Nemere szele messze röpitette a tüzes zsarátnokot, felgyújtva még a temető fáit és fakeresztjeit is; teljesen leégett a ref templom is, a torony harangjai megolvadva zuhantak alá és ezek kihűlt ércanyagából öntötték azután azt a széphangu bronzharangot, mely most a ref. temető kaputornyában van, mint beszélő emléke a „nagy égés”-nek.

Nem érdektelen tudni, hogy a tűz nagyranövesztője a mai Szini patika őse volt. Ez a Szini patika már 150 éve áll fenn. 1784-ben kapta az alapítási engedély

okiratát, mint örökös reáljogu gyógyszerész és 1834-ben a mai főtéri Tóth Ede-féle ház helyén állott s tulajdonosa Gabriányi József volt. A tűz ennek a szomszédjában keletkezett és áttérjedvén a patikára, mely tele volt alkohol tartalmu folyadékokkal, a gyulékony szeszes üvegek, edények felrobbantak és a robbanások messze szerte-röpitették a gyújtó lángokat.

A szörnyű katasztrófa után a határőrségi „ezredkormány” hadmérnökökkel szép városszabályozási tervet készítettett a város újjáépítésére, mely a sikátor-udvarok zsufolt rendszerét megszüntette volna és szép szabályos, széles utcákkal látta volna el a várost és, mint tagosításnál történik, a sok kicsi belsőség parcella helyett, mindenki egy darabban kapta volna ki a belsőségét; még sétaterről is volt gondoskodva a tervben. Azonban a lakosság egy részének makacs ellenállásán megghiusult a szép terv és a város úgy épült fel újból, a hogyan volt; csupán két engedmény történt. Egyik, hogy a piacot többé nem építették tele, hanem nyílt térnek hagyták; a másik, hogy a város nyugati szélén megengedték az ezredkormánynak, hogy egy egyenes hosszú utat hasítson ki egész a szentléleki utig; ezt az utat épp azért hívják ma is Ujtnak.

Ezen az Uj uton építette fel azután az ezred a maga új épületeit, tisztli lakásait, melyek 1849 után amint a katonai iskolánál elmondtam, elkoboztattak, de 1868-ban visszaadattak Háromszék közönségének s ma is a megyei „Tanulmányi alap” tulajdonát képezik és most a bíróság, adóhivatal, rendőrség, polg. fiúiskola és leányárvaház vannak bennük elhelyezve.

A tanalap két házát eladta. Egyik az árvaház, melyet 1873-ban Br. Szentkereszt Stefánia megalapítván, a megye előbb használatra átengedte ezt a házat, utóbb pedig el is adta az árvaháznak. Itt van eltemetve a nagylelkű alapítónő is, városunk diszpolgárnője, az árvaházaon kívül a menház (1874), kórház (1883), oltáregylet (1876) és Vöröskereszt-egylet (1877) alapítója. Ezen árvaházi épületében volt 1848-49-ben a lőpor és gyutacs gyár Bene József, Gabriányi József, Molnár Józsiás vezetésével.

A másik a tanalap által eladott ezred-épület a kórház, melyet a város vett meg, hogy községi (utóbb államosított) elemi iskolájának egy részét itt elhelyezze; 1833-ban azonban átadta azt a város a megnyílt kórház számára s ott a kórház immár majd félszázada működik. Ezen a telken volt 1848-49-ben az ágyufelszerelési műhely, melyet az oroszok bevonulásukkor elpusztítottak. Az oroszok elől elrejtett utolsó ágyut 1906-ban elásva megtaláltuk és ünnepélyesen a városházára szállítottuk; — most a Székely Nemzeti Muzeumban van. Ez az egyetlen 48-as honvéddágyu, a mi a világon létezik, mert a többi a győztes osztrák és orosz seregek kezébe került és valamennyit 1859-ben az osztrák-olasz háború céljaira a bécsi Arzenálban beolvasztották. Ezt az ágyut a városnak Ferenc József királytól 1909-ben adományozott, bővített új cimerébe is felvettették, hogy örökké hirdesse az „ágyuöntők városa” dicsőségét.

Maga az ágyu öntése azonban nem itt, hanem az öntőmester Turóczi Mózes lakásának udvarán történt, (a mely most az Apró András utódai-é), hol a székely faluk önként leszedett harangjaiból 89 ágyu készült. Olyan nagy teljesítmény volt ez a várostól felállított golyó-, gyutacs és lőporgyárakkal együtt, hogy e nélkül Bem tábornok dicsőséges erdélyi hadviselése lehetet-

len lett volna. Kézdivásárhely népének e korbéli felemelő magatartását és nagyértékű szolgálatait Bemen és Kossuthon kezdve nemcsak az akkori kortársak, hanem az utókor minden történetírói is elismerik és erre a vásárhelyi nemzedékre a későbbi nemzedékek mindig büszkének lehetnek.

Azonban most a nekem kiszabott idő lejárt. Folytathatnám ugyan még ezt a témát akár egy óra hosszat is, de meg kell elégednem most ennyivel, hogy hallgatóim türelmével vissza ne éljek. Céлом csak az volt, hogy bemutassam; ime a mi kis városunk kövei is tudnak beszélni nekünk, ha tudjuk őket szólásra bírni. (Vége)

Harmincmilió hősi halott.

Tizenkét éve mult el a világháború és még mindig nem tudják pontosan az emberáldozatok számát. Csupán annyi állapítható meg, hogy Ausztria—Magyarországnak 5.060.512, tehát a lakosság 10 százaléka volt a vesztesége. Németország vesztesége halottakban 46.867 tiszt és 1721 ezer nyolcszázhuszonhárom közlegény, míg sebesültek 89 310 tiszt és 4.117.684 közlegény. Kerek egymilió ember volt fogságban.

Franciaországban a veszteségek száma 331.300 tiszt, 425.700 közlegény halottakban, míg sebesültekben összesen 5 187.300 katona volt a veszteség. Anglia 32.049.916 embert veszített és ezek közül 658.000 volt a hősi halott. Hozzávetőlegesen tehát 30 millióra becsülik a világháború hősi halottainak számát.

A mi Pantheonunk.

(Nevezetes alakok Kézdivásárhely közéletéből.)

Irtá: Szabó Jenő.

(3) SZÁSZ KÁROLY

E nagy név viselője 1853-tól 1857-ig a kézdivásárhelyi református gyülekezet ékes-szavu lelkipásztora. Nagyobb méretű alkotó tevékenységről e rövid idő alatt alig lehet szó társadalmi és egyházi téren, bár arra való hivatottságánál fogva itt is vezérszerep illeti meg. Hogy mégis a kézdivásárhelyi nevezetességek sorába iktatjuk, annak egyfelől a büszkélkedni szerető patriotizmus, más felől pedig az az oka, hogy rövid vásárhelyi lelkészi működése után óriási szellemével és csodás munkabírással olyan örökértékű irodalmi munkásságot fejtett ki, amely nevének a magyar irodalom történetében maradandó értéket biztosít.

Széleskörű nyelvtudása révén ő gazdagította irodalmunkat a legjelesebb német francia és angol költő remekműveinek magyarba való átültetésével. „A világírodalom nagy eposzai” c. hatalmas tanulmánya egyike ilyenmű irodalmi termelésünk legkiválóbb produktumainak.

Az egyházi irodalom terén is óriási tevékenységet fejt ki. A „Buzgóság könyve” címen közreadott női imádságos könyve ma is nagy elterjedtségnek és közkedveltségnek örvend. Hasonlóan ma is közhasználatban vannak magasan szárnyaló halotti imái és temetési beszédei is, melyet az ő nevét országos hírrel koszorúzták.

Szász Károly költőink sorában is előkelő helyet foglal. Sok költeménye még ma is kedvelt szavalmánya az ifjuságnak.

Mint vérbeli poétának voltak neki is elmaradhatatlan bohémvonalai, melyeket mint mulatságos dolgokat maig is emlitenek... De ezek a bohémvonalak nem voltak olyan természetűek, melyek szent elhivatása méltóságát sértették volna.

Fényesen ívelő pályafutás után, mint dunamelléki református püspök, halt meg Budapesten.

De nekünk örök büszkélkedésünk tárgya lehet, hogy ez a pályafutás ősi kis székely városkánkból indult ki.

HIREK.

SZÉKELY UJSÁG

politikai hetilap.
Megjelenik minden vasárnap reggel.

Márc.
14
1931.

— **Halálozások.** Egy jószágos, kedves asszony halála keltett városunkban nagy részvétet. Rövid betegeskedés után özv. Szöcs Dénésné sz. Rác Anna 65 éves korában elhunyt. Kedden délután volt a temetése impozáns részvét mellett. A sírnál Szabó Jenő mondott beszédet és mint az anyai szeretet megtestesülését bucsúztatta a mindenki által becsült elköltözöttet. Halálát gyermekei: Zsigmond Lajosné sz. Szöcs Irénke, Szöcs Dénés kereskedő és Szöcs János sepsiszentgyörgyi adóhivatali főtitkár, valamint kiterjedt rokonság gyászolja. — Giesel Róbert, sepsiszentgyörgyi pénzügyigazgatóság illetékosztályának főnöke 45 éves korában elhunyt. A közönséggel szemben mindig előzékeny, udvarias tisztviselőben Kirizs Sándor és neje városunkban sógorukat gyászolja. — Kovács Ignác volt alsócsernátoni, majd kászonalitzi gyógyszerész 62 éves korában Kászonalitzen meghalt.

— **Aranymadár husvét harmadnapján.** Harmath — Zerkovitz nagysikerű operettjére az Aranymadár-ra készülnek már hetek óta a Ref. Dalárda tehetséges műkedvelői. Az egyes szereplők nagyszerű teljesítményén kívül kimagasló része lesz az estnek a nyolc görli felvonulása, kik minden színváltozásnál más kosztümben fognak megjelenni. Előadás husvét harmadnapján lesz. A páholyelőjegyzések már megkezdődtek a Kovács-hirlapirodában.

— **Irodalmi-est a Kath. Otthonban.** Szép számú közönség hallgatta végig mult szerdán a Kath. Otthonban az irodalmi előadásokat. Előadók voltak — Mánias Ferenc főg. tanár, aki az elektromosság felfedezéséről és fejlődéséről tartott nagyon szép előadást. Kimutatta, hogy kik voltak azon tudósok, akiknek az emberiség a mai nagy fejlődést köszönheti, akik között néhány magyar tudós is szerepel. A praktikus elektromos gépek körül nagy hirre tett szert a „Ganz” is, mely többször kapott világkiállításon kitüntetést is. Dr. Várhelyi Gyula elnök, főg. tanár a magyarok eredetéről, származásáról, beszélt. Bemutatta a gyönyörű legendákat, melyek a magyarok származását beszélnek el, azután történelmi és nyelvi szempontból nagy történelmi tanulságot igénylő és eláruló alapossggálgal bizonyítja és mutatja be a hallgatóságnak a magyar nép származását. Mindkét előadót a hallgatóság tapssal honorálta. *Szerdán, azaz márc. 18-án este 8 órakor az irodalmi estélyen előadást tartanak: Dr. Fekete András ügyvéd, az iparos törvényekről és Dr. Hollanday Pál fogorvos a fogápolásról, különösen kitérve a gyermekek és csecsemők fogápolására. Ezen előadásokra mindenkit szívesen lát az elnök. ség. Beléptidij nincs!*

— **Orbán Balázs emlékünnepe.** A legnagyobb székely, a fajaért, földjéért rajongó s azért minden áldozatot meghozó Orbán Balázs évenkénti lelki megidézésére a székelykereszturi kaszinó azt a követésre méltó szokást hozta be, hogy évi közgyűléseit az Orbán Balázs megemlékezéssel kapcsolja össze az azt mindenkor születése és névnapján tartja meg. A mult évben leplezte le a díszterme számára megfestetett arcképét, az idén meg ujonnan szervezett könyvtárát a nagy székely nevére nevezte el s egy egész falat betöltő impozáns könyvszekrényt jelző táblával is ellátta. Este a közgyűlés végén barátságos vacsorára gyűltek össze a tagok, ahol Gálfalvy Samu főgimn. igazgató irrapáns s a mai vonatkozásokkal bőven telített beszédében méltatta a kiváló kutató érdemeit. Majd utána a hallgatóság nagy gyönyörűséggel nézte végig a színes képek egész sorozatát (a kaszinó vetítő gépével) amely lépésről-lépésre az Orbán Balázs által bejárt ásványvizes helyeket mutatta be megfellelő magyarázatok kíséretében. A mai ideálnélküli világban bizony jól esik ilyenekről is hallani s ha ezt minél többen követnők, akkor a sok egymástól eltaszító pont mellett volna egy kultuszunk, amely faji kapcsolatot szolgálhatna. Ha föltudnánk oda emelni, hogy megérthetnők a nagy székelyt, úgy a nehéz napjainkban mi is egymásra tudnánk találni.

— **Székely művészek sikere.** A Magyar Szép-művészeti Társulat most rendezte meg Budapesten 70 éves jubileumi kiállítását. E kiállításon a magyar festő-művészek és szobrászok legkiválóbbjai vettek részt s ilyen nagyméretű kiállítás nem volt még Pesten. A kiállítás annyiban is közelebből érint minket, mert a bíráló bizottság a társulat jubiláris nagy díját egyhangúlag Siklody Lőrinc és Márton Ferenc Péter bán című közös szoborművének ítélte oda. E nagy dicsőségből reánk székelyekre is esik egy kis fény, amennyiben mindkét kiváló művész székely testvérünk és mindkettő az alsó és középső iskoláit Csíkszeredában végezte.

— **Az autóbuszok koncessziója.** Az új uttörvény rendelkezéseinek megfelelően, az autóbusz-ipart koncesszionálni fogják. Nem kétséges, hogy ez az engedélyezés megbénítja majd az autóbusz-ipart és egészen bizonyos, hogy ez a kordába kötött fuvarozás nem lesz többé az a gyors meg-

bizható és olcsó közlekedés, mely eddig, úgy ahogy, boldogított bennünket. A közlekedésügyi miniszter most véglegesen szabályozta az autóbusz koncessziók területi és időbeli tartamát. A miniszter kimondotta, hogy egy-egy koncesszió legfeljebb 125 kilométerre szólhat és ebbe a kilométer mennyiségbe beleszámítanak a kért utvonallal esetleges elágazásai is. A koncessziót mindössze négy évi időtartamra adják ki. Bukaresti jelentések szerint az árlejtéseket még március folyamán megtartják.

— **Hitélet.** Városunk hitéletében tevékeny szerepet tölt be az Oltáregylet, mely hetenként, kedden szokta rendezni u. n. Szent Antal-estélyét. A legutóbbi est kiemelkedő mozzanata volt az a felekezeti együttműködés, mely a szereplők személyével kifejezésre jutott. Az est megnyitója a közének volt, majd Pokorny László tanár érdekes felolvasása következett a székely és csángó népszokásokról. Utána Szabó Sári Zsógon Zoltán két költeményét szavalta el nagy tetszés mellett. Kovács József ref. kántor és neje énekduettje szintén hatásos pontja volt a programnak. Bokor Rózsika szavalatával erősítette az est sikerét. Kedves hangulatos volt Klein Zoltán több műdala, melyeket Kovács József kántor hegedűkísérete mellett adott elő. Az est lelkes és fáradhatatlan rendezői Miklós Balázs és Pokorny Lászlóné voltak. Tegnap este a városháza nagy termében a Ref. Nőszövetség tartotta meg műsoros kőitőke összejövetelét szép érdeklődés mellett. Paal Lajos lelkész magas nivóju biblíamagyarázata, Fikker Ferenc s. lelkész talentumos felolvasása kívül sikerült programpontok voltak a szindarab, a zenészművek stb.

— **Megalakult az állatvédők országos egyesülete.** Bukarestből jelentik: A napokban alakult meg az Állatvédők Országos Egyesülete, amelynek hivatalos helyisége a strada Doamnei 4. szám alatt levő Blanképület negyedik emeletén van. A központ a Székely Ujság utján is kéri a közönséget, hogy minden egyes olyan esetet, amikor állatokat megtorlas nélkül kineznek, hozzanak az egyesület tudomására, amely mindent el fog követni, hogy az állatkinzók méltó büntetést kapjanak.

— **A nyugdíjba készülő tanító ünnepe.** Harminc évi tanítóskodás után az ősszel nyugdíjba megy Borbáth Béla ikfalvi igazgató-tanító. Ebből az alkalomból — amint lapunknak írják — a község ifjusága, valamint az egész lakossága egy műsoros mulatság keretében bucsúztatja a szimpatikus tanítót, aki magyar faji öntudattal állta mindig azt a posztot, mely sokszor termelt a részére keserűségeket. A műsoros mulatság husvét másod-napján, április 6-án lesz és színe kerül Szabó Ida Mára tanítónő kitűnő rendezésében Abonyi Lajos 4 felvonásos színműve, a „Betyárkendője”. A darabban a női főszerepet (Zsófi) maga a tanítónő játssza, aki lelkes fáradtsággal dolgozik azon, hogy igazgató-tanítójának nyugdíjavonulását ünneppé avassa a falu lakossága előtt. Amint közlik, a darab férfi főszerepét az ünnepezt igazgató fia, ifj. Borbáth Béla játssza. Az ünneplésre már több községből jelentették be megjelenésüket.

— **Kakas-koncert a Rádióban.** Amsterdamból jelentik: Mulatságos incidens történt az itteni rövidhullámu rádióleadó állomáson. Egy reggel a leadóterem ablaka véletlenül nyitva maradt, úgy, hogy amikor bekapcsolták a mikrofont, a rádió ablak alatti baromfiudvar reggeli koncertjét továbbította. Az egyik gyarmati előfizetőtől levelet hozott a posta, melyben elmeséli, hogy amikor kakasa meghallotta a rádióban a kakast, azonnal válaszolt neki élénk kukorékolással. A levél írója megígéri, hogy a kakast nem vágatja le, mert hiszen ő volt a világ legelső kakasa, mely megpróbált nemzetközi rádióérinkezést felvenni a kakasok internacionális érzéseinek kimélyítésére.

— **Ismét előzetes engedély szükséges bármily előadáshoz.** A kolozsvári miniszteri igazgatóság 5481-1931, számú rendeletével utasította az összes rendőri és közigazgatási hatóságokat, hogy a műkedvelői és más műsoros előadások szereplőinek és műsorának részletes kimutatását az érdekelteknek az előadást megelőzőleg legalább 14 nappal előbb az igazgatóság-hoz az engedély megszerzése végett kötelezőleg be kell terjeszteni, mert a jövőben a Directorátus engedély nélkül semmiféle előadás nem tartható. Ezuttal is felhívjuk tehát az összes érdekeltet figyelmét ezen fontos rendelkezésre, nehogy mulasztásaikkal nem várt kellemtelenségek származzanak. A kérelmeket a rendőri hatóságok utján, ennek véleményével ellátva, kell előterjeszteni.

— **Ejnye! Előkelő hivatalnokot vitt a kocsi a szekéren.** Hegyek között, erdők sűrűjében vezetett az ut. A hivatalnok megszeppent egy kicsit és megkérdezte a góbtól:

— Kocsis, vannak-e itt zsiványok?

— Nincsenek biz itten nagyságos uram, ha csak most nem viszek egyet. Gyi te mokány, gyi!

— **Fel akarták robbantani a báltermet.** A Székely Ujság 9-ik számában olyan hír jelent meg Polyánból kelteve, hogy fel akarták robbantani mulatság közben a bál-

termet. A tudósításban olyan kitétel van, hogy az ügyben a két Cs. testvért tartóztatta le csendőrség, akik beismerték a tetűket. A tudósításnak ezt a részét a Csavar-testvérek magukra vették és amint lapunkat illetékes helyről informálják, a Csavar-testvérek ebben az ügyben ártatlanok, úgy szintén ártatlanok abban is, hogy Barthos Ferencet főbe ütötték volna azért, mert nevezett báli jegyet kért volna tőlük. Amint megállapítható, a két székely fiúra valami választásból kifolyólag haragusznak és emiatt akarják rájuk fogni a bálteremben és báltermen kívül történt eseményeket, mely ügyben különben a csendőrség nyomoz. A székelybecsület érdekében ezt szükségesnek tartjuk leszögezni.

(*) Hogyan tehetjük jövedelmezőbbé szőlőtermesztésünket? Erre a kérdésre felel a *Növényvédelem és Kertészet* legújabb száma. Cikkeket közöl még a termő őszi-barackfák metszéséről, a korai sárgadinnye és a korai burgonya termesztéséről, a mesterséges istállótrágya készítéséről, a diófák pusztulásáról, az akác neveléséről stb. A dusan illusztrált két lapból a *Növényvédelem* kiadóhivatala (Budapest, VIII, Rákóczi ut 51., IV. emelet 5.) egy alkalommal díjtalanul küld mutatványszámot.

— **Kéregetők.** Egymásnak adják az ajtót mostanság a kéregetők, kik „templom” és egyéb jótékony cél címe alatt járnak házról-házra s megsértődött fölényvel vágják be az ajtót maguk után, ha azt mondjuk, hogy nekünk sincs mit adjunk, nekünk is el kellene kezdjünk kéregetni. Hogy ki adja, honnan kapják azt a sok kéregető engedélyt, azt nem tudhatjuk, de annyit mindenesetre meg kell jegyeznünk, hogy több körültekintéssel kellene eljárni a városi lakosság érdekében, több óvatossággal kellene osztogatni azokat az engedélyeket, mert hogy legyen a világon olyan buta egyházközség, mely a mai viszonyok közt templom építésbe kezdjen s arra kolduljon, ezt csakugyan lehetetlen elhinni. Még hogy a minden félórában jelenkező kéregetőknek valaki szívesen adja azt a pár leut, melyről sohasem tudja, hogy a végén is hová kerül, azt feltenni is oktondiság. Mikor állandóan azt olvassuk az ujságokban, hogy a miniszterektől a sintérig mindenki lop és lop és ezt senki soha meg sem cáfolja, nem jogosan feltételezhetjük-e azt, hogy az így összegyűlt könyörödományok is egyszerű lopkodások céljára gyűjtetnek? Ilyen körülmények közt, egyenesen rá vagyunk utalva, hogy a kéregetőket egyszerűen elutasítsuk.

SPORT.

K. S. E. közgyűlés.

A Kézdivásárhelyi Sport Egylet márc. 15-ikén, vasárnap d. u. 2 órakor tartja közgyűlését a kántautcai klubhelyiségében. Felhívjuk rá a tagok figyelmét, A Nemere-sportegylet új pályája.

Amint lapunknak írják, a gelencei Nemere sportegyesület közvetlen a község mellett nagyobb területet vett ki bérbe, melyen az idén már játszani fog. A tribünnel, hálós kapuval ellátott sportpálya megnyitását husvét másodnapjára tervezik mulatsággal kapcsolatosan.

Irodalom.

Jöjjön el a Te országod.

— Egyházi beszédek az év minden vasárnapjára és ünnepére. — Irtai Soós Károly bucsi ref. lelkész, e. m. főjegyző.

A fenti címmel cc. 280 oldalra terjedő mű már sajtó alatt van és legrövidebb időn belül elhagyja a nyomdát. Soós Károlyt nem szükséges bemutatni, ő már ismerős az egyházi beszéd irodalom terén. Boros Kálmán kamocsai lelkész, aki előzetesen felülvizsgálta a munkát, többek között a következő bevezetést írta hozzá: Negyven éves lelkészi gyakorlatom bátorít Soós Károly predikációs könyvének ajánlására. Olyan élvezetes és érdekes stílusban vannak írva ezen beszédek, hogy nemcsak lelkésztársaimnak és lévita testvéreimnek ajánlom használatra, de a vallásos világiaknak is házi olvasmányul. Vajha jönne vissza a régi, tiszta, vallásos légkör, hogy a szalonok és fonóházak asztalain a modern könyvek helyén ilyen könyvek foglalnának helyet.

A könyv ára egész vászonkötésben 40 cseh-korona. Aki ezen könyvet 1931 évi máj. 1-ig megrendeli, annak a fenti árból 15% engedmény jár. Megrendelhető Gondos nyomdában, Párkányban (Csehszlovákia), vagy lapunk kiadóhivatala által.

NYILTTÉR*)

Nyilvános köszönet.

Mindazok, akik felejtethetetlen édes jó anyánk, öv. Szöcs Dénese, drága halottunk temetésén megjelentek, vagy részvétellel bánatunkban vigasztaló szavakkal felkerekedtek, ezuton fogadják megtört szívünk hálás köszönetét.

Kézdivásárhely, 1931 márc. 11.

Gyászoló gyermekei.

*) Ezen rovat alatt közölték nem vállal felelősséget sem a szerkesztőség, sem a kiadóhivatal.

16/1931 szám.

MEGHÍVÓ.

A Kézdivásárhelyi Kórház-Egyesület Kézdivásárhelyen, az Erzsébet árvaleánynevelő intézet igazgatósági helyiségében 1931 évi március hó 22-én délelőtt 11 órakor rendes évi közgyűlést

tart, amelyre az Egyesület tagjai ezennel meghívottnak

TÁRGYSOROZAT:

1. A múlt évi zárszámadások megvizsgálása és a folyó évi költségvetés megállapítása.
2. Háromszékmegeye tanácsának 1930 dec. 19-én tartott ülésében hozott határozata az Egyesület tulajdonát képező Kórház mikénti kezelése tárgyában.
3. Alapszabályok módosítása.
4. Indítványok

Tárgul-Săcuesc, 1931. március hó 14.

Dr. Vargha Béla, ig. elnök.

A mozi műsora.

Márc. 14-15-én, szombaton és vasárnap Norma Schearer — ki Gréta Garbo után a legnépszerűbb amerikai filmstár — új hangos filmje „Az ifjuság joga” kerül vetítésre. A film a felső tízezrek életéből vett témájának, káprázatos kiállításánál fogva példátlan érdeklődésre tarthat számot. Cselekménye lenyűgözi a nézőt. Bemutatja az előkelő élet minden fázisát, amely egy poló pályán, egy remek villa teraszán-egy strandon keresztül a viharzó tenger egy lakatlan szigetén végződik.

A műsor érdekességét fokozza még két hangos éneklő pótkép bemutatása is, melyekből az egyik a nagyvárosok közönsége előtt döntő sikert elért „Mikie Maus” lesz.

Márc 21-22-én egy pompás operette, az: „Utolsó házasság” kerül előadásra. A film főszereplője Norma Kerry, kinek még a régi néma filmekből a legjobb csengésű neve van.

(as.-nő.)

A város hivatalos hirdetései.

Primăria Comuna Urbane Târgul-Săcuesc.
No. 834/1931

HIRDETMÉNY.

Közhírré tétetik, hogy a Katonai hatóság rendelete értelmében az 1932-évi korszály sorozása a város területén folyó év március hó 23-án fog megtartatni és ezen a napon az 1910-évből született ifjak kötelesek megjelenni.

Bővebb felvilágosítás a városi tanács hirdetési tábláján és a rendőrségnél megtekinthető.

Târgul-Săcuesc, la 6. Martie 1931

Primar: (:ss:) V. Finichiu Secretar Gen: (:ss:) Cosma

Értesitem Kézdivásárhely és vidéke hölgyközönségét, hogy

beszerzési utamról

visszaérkeztem

Kérem az érdeklődőket, sziveskedjenek legújabb bécsi és budapesti tavaszi kalapkülönlegességeimet megtekinteni.

LACKÓ ÁGNES

iparművészeti és kalapszalonna,

(*) Új orvosi és fogorvosi rendelő Dr. Benedek József, a budapesti és jásii egyetem doktora városunkban f. hó 15-én Török János főtéri házának emeletén rendelőjét megnyitja.

Felhívás a gazdaközönséghez.

Miután az utóbbi években a nagyszemű lencse (filér lencse) kétszer, sőt háromszor olyan áron volt eladható, mint a kicsi lencse, számos gazda azzal a kéréssel fordult hozzánk, engedjük meg, hogy az intézetünknek levő lencseosztályozón a lencsét vetőmagnak kiostálhassák.

Miután intézetünk a gazdaközönségnek szolgálatot kíván tenni, felhívjuk a gazdaközönséget, hogy a vetéshez szükséges lencse kiostálásához intézetünk a székházában levő lencseosztályozót bármely gazdának kivétel nélkül teljesen díjmentesen rendelkezésére bocsátja. Csupán időbeosztás végett szükséges, hogy mindenki, aki lencsét osztályozni óhajtja, ezen szándékát jelentsen be terményosztályunknál, ahol közölni fogjuk azt az időpontot, mikor a lencse osztályozható lesz.

Ismételtlen hangsúlyozzuk, hogy bármely gazdának teljesen díjmentesen átengedjük a lencseosztályozót.

Kézdivásárhelyi Takarékpénztár.

Értesitem az igen tisztelt közön séget, hogy SZOBAFESTŐ MŰHELYEMET

fenntartom és kiváló szakember munkavezetőm által elfogadok a legkényesebb igényeknek is megfelelő szobafestést, valamint mázolás és cég-feliratok, szekértáblák stb... megfestését a legjutányosabb árban.

Lakás: Str. Lupu (v. Wesselényi) utca 23 sz. alatt. Szíves pártfogást kér, özv. Deák Sándorné.

Judecătoria de pace Tg.-Săcuesc Secția Cf.
No. 835/1930 cf.

Extract din publicațiunea de licitație.

In cerea de executare de urmăritoara soția lui Fetés Odón nasc. Jancsó Iren contra urmăritei soția lui Rohan Joan nasc. Mazinger Matild.

J u d e c â t o r i a.

A ordonat licitațiunea execuțională în ce privește situate în comuna Trg.-Săcuesc (din circumscripția Judecătorei mixtă Tg.-Săcuesc) No. 73 protocolului cf. No. top. 116/b. casă de lemne și curte 67 stj. □ 116/a loc de casă 68 stj. □ cu prețul de strigare de 53332 Lei, iar asupra competenței de 1/3 a urmăritei din imobilul cuprins în Cf. No. 2461 din Trg.-Săcuesc sub No. top. 3318/2 arătură 1000 stj. □ cu prețul de strigare de 5000 Lei, pentru încasarea creanței de 6000 Lei, capital, interese de 12% socotite după 3000 Lei dela 24 Oct. 1926 și după capitalul de 3000 Lei dela 24 Ianuarie 1927, spese de 500 Lei, fixate acum pentru cerea de licitațiunea precum și pentru încasarea creanței de 876 Lei capital și acesorii a lui Tözser Josif.

Licitațiunea se va ține în ziua de 29 luna Aprilie anul 1931 ora 9 în localul oficial al Cf. str. Regele Carol No. 4 mai mic de cât 3/4 din prețul de strigare.

Imobilele ce vor fi licitate nu vor fi vândute pe un preț mai mic de cât 3/4 din prețul de strigare.

Cei cari doresc să liciteze sunt datori să depoziteze la delegatul judecătorec 10% din prețul de strigare drept garanție, în numerar sau în efecte de cauzie socotite după cursul fixat în art. 42 legea LX. 1881, sau să predea aceluiaș delegat chitanța constatând depunerea, judecătorec, prealabilă a garanției și să semneze condițiunile de licitație (art. 147, 150, 1706 legea LX. 1881, art. 21 legea XL 1908.)

Dacă nimeni nu oferă mai mult, cel care a oferit pentru imobil un preț mai urcat de cât cel de strigare este dator să întregască imediat garanția — fixată conform procentului prețului de strigare — la aceiaș parte procentuală a prețului ce a oferit art. 25 XLI. 1908.

Data în Tg.-Săcuesc, la 16. Dec. 1930

Judecător: Dr. J. Botos.

Pentru conformitate: Török expeditor.

A testápoláshoz

„MYRRHA“-kézlinomító és

„MYRRHA“-szappan

mindennapi használata elmulasztathatlan.

Egyedüi elárúsítás:

Kovács Árpád

illatszer-tárában.